

Przedmiot: Pedagogika specjalna

I. Informacje ogólne

Jednostka organizacyjna	Wydział Rehabilitacji Katedra Terapii Zajęciowej Kierownik: dr Grzegorz Badnarczuk
Nazwa przedmiotu	Pedagogika Specjalna
Kod przedmiotu	TZ-I-06
Język wykładowy	Polski
Rodzaj kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	obowiązkowy
Poziom kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia)	I stopień
Rok studiów	1
Semestr	2
Liczba punktów ECTS	3 ECTS (15 godzin wykładów, 30 godzin ćwiczeń, 30 godzin praca własna)
Imiona i nazwiska wykładowców	dr Aleksandra Buchholz aleksandra.buchholz@awf.edu.pl
Program (programy) studiów, w którym realizowany jest przedmiot	TERAPIA ZAJĘCIOWA
Sposób realizacji zajęć (stacjonarny, uczenie się na odległość)	stacjonarny
Wymaganie wstępne i dodatkowe	Przed przystąpieniem do modułu student posiada wiedzę z zakresu: podstawowa wiedza z pedagogiki, psychologii ogólnej i rozwojowej

II. Informacje szczegółowe

Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z rozwojem pedagogiki specjalnej i podejściami do rozumienia niepełnosprawności oraz z jej miejscem w systemie nauk humanistycznych.
C2	Zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami pedagogiki specjalnej, kluczowymi zagadnieniami
C3	Zapoznanie studentów z systemowym ujęciem niepełnosprawności. Zasobami i zagrożeniami tkwiącymi w środowisku
C4	Zapoznanie studentów z podstawowymi rodzajami niepełnosprawności i odpowiadającymi im obszarami interwencji pedagogicznej
C5	Zapoznanie studentów ze sposobami diagnozy i oddziaływania terapeutycznego w zależności od specyfiki niepełnosprawności i etapu rozwojowego

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu

Efekt uczenia się	Efekty uczenia się przedmiotowe	Odniesienie do celów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia PRK
Wiedza			
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:			
K_W27 Posiada wiedzę na temat podstawowych zasad pedagogiki i pedagogiki specjalnej, potrafi je wykorzystać w pracy z osobami z ograniczeniami w funkcjonowaniu, osobami z niepełnosprawnością, chorującymi i wykluczonymi społecznie.	1. Zna i rozumie prawidłowo podstawowe pojęcia pedagogiki specjalnej: - edukacja specjalna, integracyjna, włączająca, -osoba z niepełnosprawnościami versus osoba niepełnosprawna, -bariery środowiskowe, instytucjonalne, wynikające z postaw, -empowerment, self-adwokatura, stereotyp, piętno, dyskryminacja, -biopsychospołeczny model niepełnosprawności. 2.Zna ewolucję podejścia do niepełnosprawności i jej współczesną definicję. 3. Rozróżnia i adekwatnie nazywa poszczególne obszary pedagogiki specjalnej i konteksty życiowe osób z niepełnosprawnościami 3. Identyfikuje zagrożenia zdrowia i rozwoju dzieci i młodzieży z dysfunkcjami, jakie tkwią w różnych środowiskach społecznych oraz w ich organizmach	C1,C2,C3, C5	P6S_WK
K_W29 Zna i rozumie związki pomiędzy funkcjonowaniem, niepełnosprawnością,	1. Dostrzega zależności pomiędzy indywidualnym pojmowaniem człowieka a jakością oraz skutecznością działań pomocowych 2. Rozumie systemowy charakter zjawiska	C3,C4	P6S_WK

uwarunkowaniami środowiska a stanem zdrowia.	niepełnosprawności		
K_W30 Rozumie specyfikę pracy z osobami z niepełnosprawnością i w trudnej sytuacji życiowej zgodnie z teoriami poszanowania autonomii, kształtowania normalizacji i umocnienia (empowerment).	1. Zna cele i zasady diagnozy funkcjonalnej i współczesnego podejścia do diagnozy 2. Zna charakterystykę poszczególnych niepełnosprawności w kontekście współcześnie obowiązującego podejścia do postrzegania niepełnosprawności 3. Rozumie istotę podmiotowego traktowania osób z dysfunkcjami rozwojowym w procesie rewalidacji 4. Rozumie potrzebę współdziałania z różnymi środowiskami w oddziaływaniach pomocowych osób z niepełnosprawnościami	C3,C4,C5	P6S_WK
Umiejętności			
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:			
K_U08 Potrafi wskazać i opisać konsekwencje (psychologiczne, społeczne, kulturowe, prawne, ekonomiczne) wynikające z ograniczeń w funkcjonowaniu, niepełnosprawności lub choroby, wykluczenia społecznego.	1.Zna obszary zaniedbane w sytuacji życiowej osoby z niepełnosprawnością, które są wynikiem wszystkich trzech wymiarów niepełnosprawności (biopsychospołeczne) 2. Potrafi zdiagnozować źródła ograniczeń wynikających albo z aspektu organicznego albo psychologicznego lub społecznego niepełnosprawności	C2,C3, C5	P6S_UW
K_U16 Potrafi rozpoznać potrzeby osoby zdrowej i osoby z ograniczeniami w funkcjonowaniu, niepełnosprawnością, doświadczającej choroby przewlekłej i/lub wykluczonej społecznie.	1.Potrafi dokonać diagnozy potrzeb z uwzględnieniem źródeł deficytów 2.Potrafi dokonać diagnozy zasobów jednostkowych i otoczenia społecznego, stanowiące potencjalne źródło zaspokojenia potrzeb	C2,C3,C5	P6S_UW
K_U19	1. Potrafi dobrze współdziałać ze środowiskiem	C4,C5	P6S_UW

Potrafi stosować modele, metody i techniki terapii zajęciowej do pracy z różnymi osobami i grupami społecznymi, w tym dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi, osobami w podeszłym wieku, osobami z różnymi rodzajami dysfunkcji: z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami psychicznymi, z zaburzeniami funkcji zmysłowych, z niepełnosprawnością z powodu chorób wrodzonych, przewlekłych chorób nabytych i po urazach, oraz osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i wykluczonymi społecznie, stosownie do stanu zdrowia i preferencji, kontekstu sytuacyjnego, z uwzględnieniem wskazań, przeciwwskazań i ograniczeń.	wychowawczym w zakresie wsparcia. 2. Umie organizować proces wsparcia z uwzględnieniem specyfiki niepełnosprawności konkretnej osoby, respektując jej podmiotowość i godność. 3. Potrafi dostrzec kontekstualny wymiar ludzkiego funkcjonowania i dostosować do niego działania interwencyjne. 4. Potrafi współpracować z różnymi środowiskami na rzecz zdrowia, sprawności i dobrego rozwoju. 5. Zna, rozumie i potrafi wykorzystywać wiedzę o istocie relacji międzyosobowych w realizacji zadań pomocowych.		P6S_UO
Kompetencje społeczne			
W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:			
K_P01 Postrzega osoby holistycznie - ich potrzeby fizyczne, psychiczne i duchowe traktuje jako jedność. K_P02 Szanuje indywidualne	1. Uświadamia sobie wyjątkowość, odrębność i osobność każdego podmiotu oddziaływania pedagogicznego, którym należy się zająć by mu pomóc.	C2,C5	P6S_KK P6S_KO

różnice, poglądy, zwyczaje i ich wpływ na aktywność życiową osoby.			
K_P03 Zachowuje autonomię własną oraz uznaje autonomię innych osób i grup społecznych, z którymi współpracuje oraz odbiorców swoich działań zawodowych. Wspiera partnerstwo klienta w procesie terapii zajęciowej.	1.Uznaje szacunek dla osobowej godności człowieka i jego kontekstu życiowego, jako podstawę każdego wymiaru terapii. 2.Rozumie potrzebę dokonywania stałej refleksji nad własnymi postawami wobec osób słabych, potrzebujących pomocy nierzadko cierpiących.	C2,C5	P6S_KO
K_P05 W sposób profesjonalny buduje relacje z osobą zdrową lub chorą, z jej środowiskiem społecznym, rodziną i najbliższym otoczeniem. Stosuje TZ zgodnie z zasadami praktyki nakierowanej na potrzeby osoby lub grupy społecznej, dla promowania zdrowia i dobrostanu, traktując działalność człowieka, jako fundament rozwoju społecznego i zapewnienia sprawiedliwości społecznej.	1.W swojej pracy odnosi się do aksjologicznych podstaw pedagogiki, stawiając na pierwszym miejscu wartości indywidualne i grupowe a także a także monitorując na bieżąco kondycję psychofizyczną osoby i jej poziom gotowości do przyjęcia pomocy	C1,C2,C5	P6S_KR
K_P16 Dba o własny rozwój zawodowy, kreując i realizując plan rozwoju i podnoszenia kwalifikacji poprzez całozyciowe samokształcenie.	1. Wyraża gotowość do uczestniczenia w kursach i szkoleniach specjalistycznych, podnoszących kwalifikacje zawodowe, o których dowiaduje się na wykładach i ćwiczeniach. Podejmuje samodzielne działania na rzecz poszukiwania najnowszych modeli samorozwoju zawodowego	C4	P6S_KR

Treści programowe			
	Tytuł wykładu	Odniesienie do efektów uczenia się kierunkowych /	Odniesienie do celów przedmiotu

		przedmiotowych	
Wykłady			
TP1	Pedagogika specjalna jako dziedzina pedagogiki ogólnej. Podstawowe pojęcia, cele oddziaływań pedagogicznych	K_W27/1/2/3 K_W30/1 K_U19/3/5	C1,C2
TP2	Niepełnosprawność. Dynamika zmian w podejściu do definiowania. Model medyczny versus społeczny	K_W27/1/2/3 K_W30/1 K_U19/3/5	C1,C2
TP3	Postawy społeczne wobec niepełnosprawności	K_W27/1/3 K_U08/1/2 K_U16/1/2 K_U19/5	C2
TP4	Spoleczne konsekwencje stygmatyzacji	K_W27/1/3 K_U08/1/2 K_U16/1/2 K_U19/5	C2
TP5	Niepełnosprawność sensoryczna	K_W30/2/3/4 K_U16/1/2 K_P03/1/2	C4
TP6	Niepełnosprawność ruchowa	K_W30/2/3/4 K_U16/1/2 K_P03/1/2	C4
TP7	Niepełnosprawność intelektualna	K_W30/2/3/4 K_U16/1/2 K_P03/1/2	C4
TP8	Wybrane metody terapii osób z niepełnosprawnościami	K_W27/3 K_W30/1/2 K_U08/2 K_U16/1/2	C4,C5
Ćwiczenia / zajęcia praktyczne			
Instruktaż BHP			
TP9	Diagnoza pozytywna. Praca na zasobach	K_U16/1/2 K_U19/1/2/3/4	C4,C5
TP10	Diagnoza funkcjonalna – podstawowe zasady opracowywania.	K_W30/1/2 K_U16/1/2 K_U19/1/2/3/4	C4,C5
TP11	Istota kontekstualnego wymiaru pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Podejście systemowe	K_W27/3 K_W29/2 K_U19/3	C3
TP12	Zindywidualizowany charakter pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Case study.	K_W29/1 K_W30/2/3 K_P01/1 K_P02/1	C3,C4,C5
TP13	Praca z trudnymi zachowaniami	K_W30/2/3 K_U08/2 K_U16/1/2	C5
TP14	Jakość życia rodzin dzieci z niepełnosprawnościami	K_W29/2 K_U08/1 K_U19/1/3/4	C3

TP15	Pomoc rodzinom dziecka z niepełnosprawnościami	K_W29/2 K_U08/1 K_U19/1/3/4	C3,C5
TP16	Wiedotrening komunikacji jako forma wsparcia rodzin dzieci z niepełnosprawnościami w rozwijaniu prawidłowej relacji	K_W29/2 K_U08/1 K_U19/1/3/4	C3,C5
TP17	Empowerment i self-adwokatura jako przejawy postaw proaktywnych osób z niepełnosprawnościami. Ruchy równościowe osób z niepełnosprawnościami	K_W27/1/2 K_W30/3/4 K_U19/1/2 K_P03/1/2	C2,C3,C5
TP18	Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Działania osób z niepełnosprawnościami na rzecz włączania się w nurt życia społecznego	K_W29/1/2 K_U08/1/2 K_P01/1 K_P02/2 K_P03/1	C1,C2
TP19	Bariery w inkluzji osób z niepełnosprawnościami. Analiza raportu z badań nad dostępnością gabinetów ginekologicznych dla kobiet z niepełnosprawnościami	K_W27/1 K_U08/1/2 K_U16/1/2	C3
TP20	Neuroróżnorodność jako nowa perspektywa dla osób z trudnościami w uczeniu się	K_W27/2 K_P01/1 K_P02/1 K_P05/1	C1,C2
TP21	Praca osób z niepełnosprawnościami. Rola asystenta pracy i doradcy zawodowego	K_W27/3 K_W30/4 K_U08/1	C2,C3,C4
TP22	Mieszkania chronione i treningowe jako formy włączania osób z niepełnosprawnościami w nurt samodzielnego życia społecznego	K_W27/3 K_W30/4 K_U08/1	C2,C3,C4
TP23	Rola pedagoga specjalnego w terapii zajęciowej	K_P16/1 K_W30/3/4	C1,C2,C3,C4

Planowane formy / działania / metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metoda dydaktyczna	Odniesienie do efektów uczenia się kierunkowych/przedmiotowych
T1-T8	Wykłady – wykład informacyjny, film, dyskusja	K_W27/1/2/3, K_W30/1/2/3/4, K_U19/3/5, K_U08/1/2, K_U16/1/2, P_03/1/2
T9-T23	Metoda przewodniego tekstu, pogadanka, metoda przypadków (studium indywidualne/grupowe), warsztaty, praca zespołowa, dyskusja dydaktyczna	K_W27/1/2/3, K_W29/1/2, K_W30/1/2/3/4, K_U08/1/2, K_U16/1/2, K_U19/1/2/3/4, K_P01/1, K_P02/1/2, K_P03/1, K_P05/1, K_P16/1
Środki dydaktyczne: Komputer, rzutnik multimedialny, prezentacje Power point, treść dokumentów		

Metody i kryteria oceniania		
Efekt uczenia się dla przedmiotu według standardu	Treści programowe (TP)	Typy / Metody oceniania D – ocenianie diagnostyczne, F- ocenianie formujące, P – ocenianie podsumowujące * lub wybór z załączonej listy walidacji wyników
K_W27/1/2/3, K_W30/1/2/3/4, K_U19/3/5, K_U08/1/2, K_U16/1/2, P_03/1/2	TP1-TP8	P - obecność na wykładach, udział w dyskusjach, aktywność na zajęciach
K_W27/1/2/3, K_W29/1/2, K_W30/1/2/3/4, K_U08/1/2, K_U16/1/2, K_U19/1/2/3/4, K_P01/1, K_P02/1/2, K_P03/1, K_P05/1 K_P16/1	TP9-TP23	- obecność na ćwiczeniach, aktywność, prezentacja P - egzamin

*D – ocena przypadku, rozpoznanie, F – sprawdzian pisemny, dyskusja, obserwacja, P – egzamin pisemny lub wybór z załączonej walidacji wyników.

Zalecana lista lektur lub lektury obowiązkowe
Literatura obowiązkowa: 1. Chrzanowska, I. (2015). Pedagogika specjalna. Od tradycji do współczesności. Kraków: Impuls 2. Bręczewski, G. (2018). Niepełnosprawność i zachowania pomocowe w procesie rehabilitacji. Analiza jakości pomocy udzielanej osobom niepełnosprawnym. Warszawa: Difin 3. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Poz. 1169, Warszawa, dnia 25 października 2012 Literatura uzupełniająca: 1. Czyżewska, Z., Kanter, I. A. (2023). Funkcjonowanie rodziny dziecka z niepełnosprawnością intelektualną po diagnozie. Student Niepełnosprawny. Szkice i Rozprawy. DOI: https://doi.org/10.34739/sn.2023.23.07 2. Płaczekiewicz, B. (2023). Psychospołeczne aspekty funkcjonowania rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością. Społeczeństwo. Edukacja. Język DOI: https://doi.org/10.19251/sej/2023.18(13) 3. Godawa, J. (2017) (red.), Osoba z niepełnosprawnością na ścieżkach życia. Kraków: Impuls 4. Penczek, M., Szfrańska, A. (2018) (red.), Wybrane przestrzenie niepełnosprawności. Teoria, diagnoza, badania. Kraków: Implus 5. Zasępa, E. (2017). Osoba z niepełnosprawnością intelektualną. Procesy poznawcze. Warszawa. APS 6. Abramowska, B. E. (red.), (2018). Wczesna Interwencja. Przyszłość zaczyna się dziś nie jutro. Warszawa: Wydawnictwo PSONI.

7. Trochimiak, B., Wolan-Nowakowska, M. (red.), (2017). Zatrudnienie wspomagane szansą na samodzielność osób z niepełnosprawnością. Warszawa: APS
Prokopiak, A. (2020) (red.), Osoby ze spektrum w biegu życia. Lublin: UMCS

Punkty ECTS (1 pkt - 25 godz. pracy studenta)

RODZAJ ZAJĘĆ	GODZINY
Godziny kontaktowe	45
Przygotowanie do zajęć	10
Zapoznanie się ze wskazaną literaturą	10
Napisanie projektu	0
Przygotowanie raportu	0
Przygotowanie do egzaminu (zaliczenia)	10
Razem = 75 godz. = 3 ECTS	